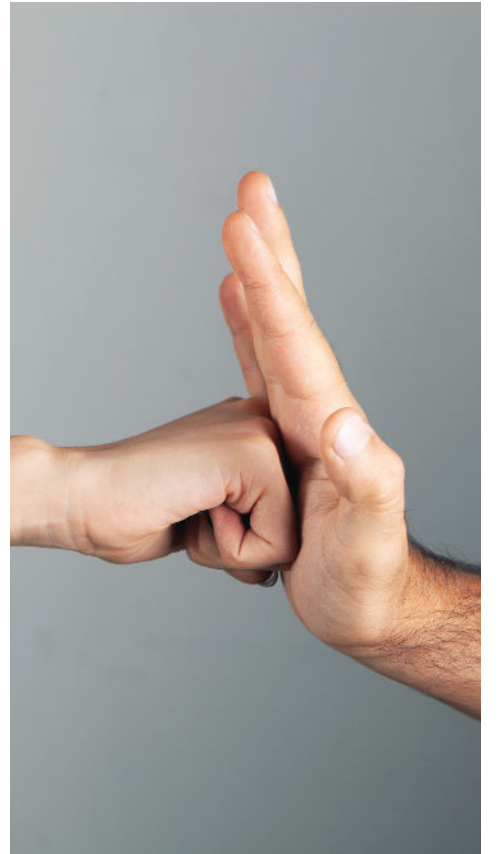

MANİSA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET VAKALARININ TESPİTİ VE BİLDİRİMİ

ÖĞRETMEN KILAVUZU

ŞİDDET NEDİR?

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti fiziksel ve psikolojik güç ve kuvvetin, tehdit yoluyla ya da doğrudan, kişinin kendine, bir başkasına, bir grup ya da topluluğa karşı yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişme bozukluğu ile sonuçlanan ya da sonuçlanma olasılığı yüksek bir biçimde kasten kullanması olarak tanımlamaktadır (DSÖ fi-006).

ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET

Çocuğa yönelik şiddet; çocuk istismarı ve çocuklara kötü muamele, sorumluluk, güven veya güç ilişkileri bağlamında, çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişmesi veya onuru açısından fiili veya potansiyel zararlar sonuçlanan her tür fiziksel veya duygusal kötü muameleyi, cinsel istismarı, ihmali veya ihmalkar davranışı, ticari veya başka amaçlı sömürüyü kapsar.

Çocuklara yönelik şiddet beş alanda görülebilmektedir. Bunlar;

1. Fiziksel Şiddet
2. Psikolojik Şiddet
3. Cinsel Şiddet
4. Ekonomik Şiddet
5. Siber Şiddet

Tablo 1: Çocuğa karşı şiddeti oluşturan öğeler

Kasıtlı güç kullanımı	Tehdit ya da fiili güç	Bir kişi ya da bir grup tarafından	Fiili veya potansiyel zarar	Çocuğa etkisi
• fiziksel • ekonomik • siyasi • sosyal • kültürel • cinsel	• yazılı • sözel • duygusal • sosyal	• ana-baba • geniş aile üyeleri • arkadaşlar • toplum genelinde • bakım sağlayanlar • eğitim verenler • hizmet sağlayıcılar • diğer	• fiziksel • zihinsel • duygusal • bilişsel • sosyal	• hayatta kalma • gelişimi • onuru • sağlığı

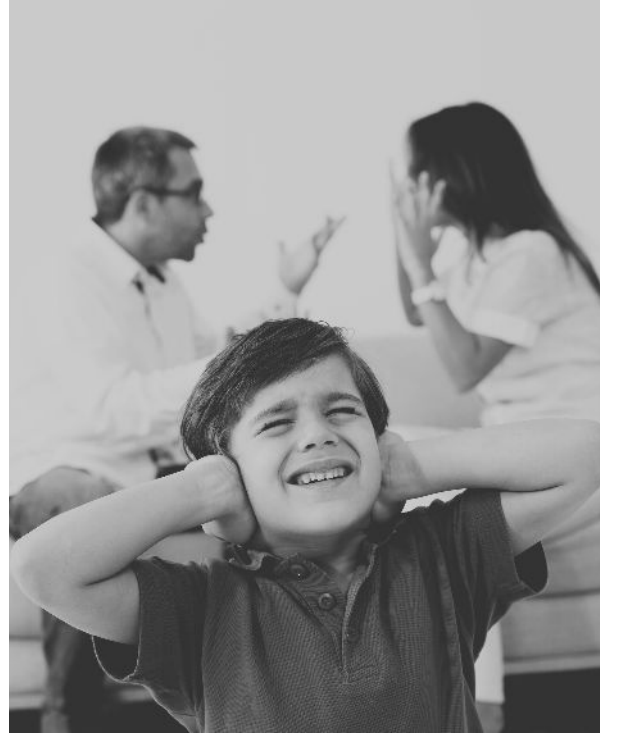
AİLE İÇİ ŞİDDET

Aile içi şiddet aile üyelerinden biri tarafından aynı ailedeki bir diğer üyenin yaşamını, fizik veya psikolojik bütünlüğü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya ihmaldir.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a göre ise; şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet ev içi şiddettir.

Aile Ortamında Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi

- Aile içinde çocuğu bir birey olarak kabul etmek ve çocuğun görüşlerine saygı duymayı öğrenmek
- Aile eğitim programlarını yaygınlaştırmak. Yakın zamanda ülkemizde yapılan bir araştırmada (Dedeoğlu, Yayla ve Karaşahin, 2008) “Şiddeti önlemek için yapılabilecekler nelerdir?” sorusuna öğrencilerin %56'sı aile eğitimi cevabını vermişlerdir.
- Çocuğa yönelik şiddet içeren davranışlara verilen cezaların caydırıcı olması
- Risk altındaki ailelere yönelik destek çalışmaları

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 'a buradan ulaşabilirsiniz.

AİLE İÇİ ŞİDDETİN OLASI GÖSTERGELERİ

Psikolojik / Duygusal

- Ayrılma kaygısı
- Kolayca hayal kırıklığına uğrama
- Düşük benlik saygısı
- Övgüye tahammül edememe
- Sürekli aynı şeyi doğrulama ihtiyacı
- Otorite figürlerinden korkma
- Öfke
- Başarısız olma korkusu
- Gerçek ile hayal dünyasını ayırmada güçlükler
- İçe kapanma
- Depresyon

Öğrenme ve Oyun

- Dil ve bilişsel gelişiminde gecikmeler
- İletişim becerilerinin zayıflaması
- İşbirlikli oyun oynamada zorlanma

Fiziksel

- Altını ıslatma
- Fiziksel yaralanmalar
- Karın ağrısı
- Baş ağrısı
- Somatik problemler
- Dağınık bir fiziksel görünüş
- Sık sık hastalıkları hakkında yakınma

Davranışsal

- Dikkat azalması
- Hiperaktivite
- Dikkat çekici davranışlarda bulunma
- Tutarsız davranışlarda bulunma
- Aşırı kontrolcü olma
- Küçük şeylere bile aşırı tepkiler verme
- Otorite figürlerine meydan okuma
- Riskli davranışlara yönelme
- Suça karışma

Sosyal

- Diğer çocuklarla ilişki kurmada zorlanma
- Sosyal olarak kendini izole etme
- Oyunlarda agresif davranma
- Tanımadığı kişilere uygunsuz şekilde bağlanma
- Başkaları tarafından farklı şekilde görüldüğü ya da davranıldığı konusunda aşırı hassas olma

Okulla İlişkili Güçlükler

- Eve dönme isteği
- Derslere devamın düşük olması
- Düzenli olarak ödevlerini yapmama
- Sık okul değiştirme
- Sağlıkla ilgili randevularını kaçırma

İHMAL VE İSTİSMAR

A. Çocuk İhmali

Çocuğa bakmakla yükümlü kimselerin;

- Çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık ve sevgi gibi temel gereksinimlerini karşılamada ihmal göstermesi.
- Çocuğun beden ve ruh sağlığının veya bedensel, duygusal, sosyal ya da ahlaki gelişiminin engellenmesidir.

ÇOCUK İHMALİ	
ÖZBAKIM •Özensiz ve mevsimine uygun giydirmeme •Altını zamanında değiştirmeme •Eksik ve yetersiz besleme •Bakmaya elverişli olmayan kişilere teslim etme •Uygun sağlıklı ortam sağlamama •Aşılarını yaptırmama •Hastalandığında doktora götürmeme	EĞİTİM •Okula göndermeme •Çocuğun okulu ile ilgili olmama •Devamsızlığa göz yumma •Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklara gerekli imkânı sağlamama •Farklı ilgi ve yeteneklerini desteklememe
SEVGİ-İLGİ •Çocukla birlikte vakit geçirmeme •Birlikte farklı etkinlikler yapmama •Sevgiyi ve ilgiyi göstermeme •Çocuğu dinlememe •Çocuğu yakınlarından ve akranlarından izole etme	BARINMA •Çocuğun uygunsuz, tehlikeli yerlerde barındırılması •Barındığı yerle ilgili güvenlik önlemlerin alınmaması •Çocuğun sokağa atılması

İhmal Edilen Öğrencilere Yönelik Hizmetler

- 1- İhmal edildiğini düşünülen öğrenci (bakımsızlık, yetersiz beslenme, hastalık vb.) ile görüşme yapar.
- 2- Sınıf/şube rehber öğretmenleri ve okul yönetiminden öğrenci hakkında ayrıntılı bilgi alınır ve onları sürece dâhil edilir
- 3- Öğrencinin ailesi ile görüşme yapılır.
- 4- İhmal sebeplerini öğrenmeye çalışılır.
- 5- İhmalin sebepleri doğrultusunda öğrenciyi sağlık kuruluşlarına ve gerektiğinde ASPB'ye bağlı il/ ilçe müdürlüklerine bildirilmek üzere okul yönetimine bilgi verilir.
- 6- Maddi yoksunluk durumlarında aile valilik, kaymakamlık, belediye ve ASPB gibi ilgili kurumlara yönlendirilir.

B. Çocuk İstismarı

0-18 yaş grubundaki çocuğun;

- Sağlığını,
- Fiziksel gelişimini,
- Psiko-sosyal gelişimini bilerek veya bilmeyerek olumsuz etkileyen her türlü harekete “ÇOCUK İSTİSMARI” denir.

İSTİSMAR TÜRLERİ

1.Fiziksel İstismar: 18 yaşından küçük bir çocuğun anne/babası ya da bakımından sorumlu olan kişi tarafından sağlığına zarar verecek şekilde fiziksel hasara uğraması, yaralanması ya da yaralanma riski taşımasıdır. Bu hasar, elle ya da bir nesneyle vurularak, iteleyerek, sarsılarak, yakılarak ya da ısırılarak oluşabilmektedir. Son yıllarda çocuk yaralanmalarında ve ölümlerinde rol oynayan farklı fiziksel istismar türlerine değinilmektedir. Bunların yanı sıra annenin hamilelik döneminde kullandığı alkol, sigara ve madde de çocuğun sağlığını olumsuz yönde etkilediğinden fiziksel istismar çerçevesinde değerlendirilmektedir.

2.Ekonomik İstismar: Çocuğun eğitimini, gelişimini, haklarını engelleyecek şekilde ucuz işgücü olarak çalıştırılmasıdır.

3.Duygusal İstismar: Duygusal istismar, en sık karşılaşılan istismar türü olmasına karşın fark edilebilmesi, tanımlanabilmesi ve yasal açıdan kanıtlanması en güç olan istismar türüdür.

4.Cinsel İstismar: Çocuğun bir erişkin tarafından, kendi cinsel isteklerini tatmin etmek için kullanması; çocuk üzerinde güç kullanarak, çocuğu korkutup, tehdit etmesi; kandırarak veya ikna ederek çocukla cinsel yakınlık kurmaya çaba göstermesi ve cinsel haz almasıdır.

Çocuk, korunması için yardım istiyorsa/korunma yardımı istemeksizin bir istismar durumundan söz ediyorsa;

- 1.Öncelikle çocuk izlenerek süreç hakkında bilgilendirilmelidir. Hukuki konularda bilgi alması için Baro'nun çocuk hakları merkezine yönlendirilebilir. Çocuğun buradan, kendisine bu süreçte hukuki yardımda bulunmak üzere bir avukat tayin edilmesini talep etme hakkı vardır. Ayrıca öğretmen veya psikolojik danışman/rehber öğretmen de bu merkezleri arayarak hukuki süreçlerle ilgili bilgi alabilir.
- 2.Çocuk tarafından sınıf öğretmeni / branş öğretmeni ya da psikolojik danışman/rehber öğretmene ifade edilen ihmal ve istismar vakalarında; risk aile ortamından kaynaklıysa; ailenin izni alınmaksızın okul idaresince gizlilik ilkeleri doğrultusunda yazılı olarak durumdan haberdar edilerek kolluk kuvvetlerine ya da Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur. Risk aile dışından kaynaklıysa; durum okul idaresine gizlilik ilkeleri doğrultusunda yazılı olarak bildirilir. Aile durumdan haberdar edilerek ve çocuk sürece ilişkin bilgilendirilerek kolluk kuvvetlerine ya da Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur. Vaka sonrası il/ilçe psikososyal müdahale ekibi ile işbirliği yapılarak psikososyal destek alınabilir.
3. İhmal ya da istismar şüphesi bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmesi için yeterlidir. Çocuk tarafından bir istismar durumu ifade edilmeksizin ihmal ya da istismara uğradığını tespit eden sınıf öğretmeni/branş öğretmeni durumu okul idaresi ve rehberlik ve psikolojik danışma servisine gizlilik ilkeleri doğrultusunda bildirmelidir. Çocuk sürece ilişkin bilgilen dirilerek kolluk kuvvetlerine ya da Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.
- 4.Çocuk İzleme Merkezleri (ÇİM); cinsel istismar vakalarında çocukların cinsel saldırılara karşı korunmasını artırmak, hizmeti çocuğun ayağına getirerek çocukların ikincil örselenmeleri engellemek, çocuğun tüm gereksinimlerini karşılamak ve kurumların işini kolaylaştırmak amacı ile açılmıştır. Çocuk İzleme Merkezi bulunan illerde(iletimizde ÇİM bulunmaktadır.), cinsel istismar suçunun işlendiği hususunda şüphe duyulan durumlarda, şüpheye vakıf olan ilgililerin, durumu ivedilikle Cumhuriyet savcılığı ya da soruşturma makamlarına ihbarı, ardından soruşturma makamlarınca suç mağduru olma şüphesi altındaki çocukla hiçbir görüşme yapılmayarak, bu süreçte mağdur çocuk üzerinde üniforma bulunmayan sivil kıyafetli bir kolluk mensubu ve sivil bir araçla ÇİM'e ulaştırılmasıyla süreç işlemektedir.

**BİLDİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜ SADECE OKUL REHBER ÖĞRETMEN/PSİKOLOJİK DANIŞMANI YA DA OKUL YÖNETİMİNE AİT DEĞİLDİR.
İHMAL VE İSTİSMAR ŞÜPHEİ BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜBÜNÜN YERİNE GETİRİLMESİ İÇİN YETERLİDİR.**

TÜRK CEZA KANUNUNA GÖRE SUÇU BİLDİRMEME SUÇU

TCK 278

“(1)İşlenmekte olan bir suçtu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması hâlen mümkün bulunan bir suçtu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır. (3) Mağdurun on beş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürlü olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.”

TCK 279

Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

BİLDİRİM SÜRECİ

OKULDAKİ ÖĞRETMENLER BİR İSTİSMAR DURUMUNU ÖĞRENDİĞİNDE;

Bilgiyi ilk alan öğretmen/personel, durumu Okul Müdürüne bildirmelidir. Okul Müdürü durumu öncelikle Kolluk Kuvvetlerine/Emniyet Çocuk Şubeye Aile ve Sosyal Hizmetler İl/İlçe Müdürlüğüne bildirmeli ve yasal süreci başlatmalıdır.

Okul idaresi; çocuğun kimlik bilgileri, istismar kuşkusu yaratan durumun tanımı gibi bilgileri içeren bildirim tutanağını Emniyet Görevlisine imza karşılığı teslim etmek üzere hazır tutmalıdır. Okul idaresi tarafından İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine ayrıntı belirtmeden, yalnızca bildirim gerçekleştirildiğine dair “bilgi notu” kapalı zarf içerisinde gönderilmelidir.

Çocuğun yüksek yararı adına gizliliğe önem verilmeli, vaka 3. kişiler ile paylaşılmamalıdır. Okul idaresinin durumu yetkili makamlara bildirmediği durumlarda bilgi sahibi olan diğer kişi/kişiler tarafından en kısa sürede bildirimde bulunulmalıdır.

**OKULDAKİ ÖĞRETMENLER BİR İSTİSMAR DURUMUNU ÖĞRENDİĞİNDE;
BİLDİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜ SADECE OKUL REHBER
ÖĞRETMEN/PSİKOLOJİK DANIŞMANI YA DA OKUL YÖNETİMİNE AİT
DEĞİLDİR.**

Tüm öğretmenler, kamu görevlileri cumhuriyet savcılığına bildirimde bulunabilirler. Suçun gerçekleştiği öğrenildiğinde ya da şüphe oluştuğunda en acil şekilde bildirim yapılmalıdır.

Suçla alakalı bir bilgi edinildiğinde araştırma yapmak öğretmenin görevi değildir. Bildirim yapılması suç ithamı anlamına gelmemekte, yalnızca kamu görevlisinin durumun araştırılmasını talep etmesi anlamına gelmektedir. Gelen bilgi ile ilgili kovuşturma yapmak yalnızca kolluk kuvvetlerine ait bir görevdir.

İhmal ve istismar şüphesi bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmesi için yeterlidir. Aile içi şiddet/istismar durumu değilse bildirim gerçekleştirildiğine dair çocuğun ailesi bilgilendirilmelidir.

OKUL YÖNETİMİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Bilginin yayılmaması için gerekli tedbirlerin alınması

Gelen bilgilerin nasıl ve ne kadar dikkate alınacağının belirlenmesi

Öğrenci/veli/öğretmene yönelik psikososyal destek çalışmalarının başlatılması

Yasal tedbirlerin alınması

Okul ortamındaki güvenlik tedbirlerinin kontrolü

İl/İlçe Komisyonu ile bir bilgi notunun paylaşılması